

ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

Розвиток творчого потенціалу особистості є одним із найактуальніших завдань сучасного суспільства, яке перебуває на етапі глобальних перетворень в системі освіти України, інтеграції у світовий освітній простір. Відповідно до європейських вимог та вітчизняних державних документів (Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Національна доктрина розвитку освіти України, Закон України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепція національного виховання) потребують оптимізації педагогічні механізми творчого розвитку студентської молоді, здатної до професійного самовдосконалення та самореалізації. Відповідно до цього виникає необхідність внесення кардинальних змін до змісту, форм і методів навчально-виховної роботи з молоддю, з метою реалізації креативного підходу до розвитку особистості, її творчого потенціалу, формування активно-перетворюючої позиції. Тому одним з найважливіших завдань психологічної науки на сучасному етапі розвитку є вирішення проблеми формування творчої особистості, адже розвиток у людей творчого способу мислення давно перетворився у соціальну необхідність¹.

Вивчення наукових здобутків у галузі психології, зокрема праць Б.Ананьєва, Є.Варламової, І.Зязюна, В.Моляко, М.Муканова, Я.Пономарьова, С.Рубінштейна, С.Степанова, Р.Ткач, Д.Узнадзе, та ін. дозволило констатувати, що творчий потенціал – це:

ресурс творчих можливостей людини, здатність конкретної людини до здійснення творчих дій, творчої діяльності в цілому;

складне структурне утворення, яке включає в себе задатки, нахили, що виявляються в підвищеній чутливості, певній вибірковості, наданні переваг чомусь перед чимось, загальній динамічності психічних процесів;

- інтереси, їх спрямованість, частота й систематичність проявів, домінування пізнавальних інтересів;
- прояви загального інтелекту – розуміння, швидкість оцінювань та вибору шляхів розв'язку, адекватність дій;
- емоційне забарвлення окремих процесів, емоційне ставлення, вплив почуттів на суб'єктивне оцінювання, вибір, надання переваг;
- творча спрямованість на пошуки аналогій, комбінування, реконструювання, змін варіантів, економність у рішеннях, використанні часу, засобів та ін.;
- здібності до реалізації власних стратегій і тактик при розв'язанні різних проблем, завдань, пошуку виходу зі складних, нестандартних, екстремальних ситуацій.

Творчість розглядається як продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності, як діяльність, спрямована на самовираження і самоактуалізацію особистості, як взаємодія – джерело будь-якого розвитку тощо².

¹ Організація навчально-виховного процесу. Досвід роботи вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації. Випуск 11. НМЦ, 2007.

² Моляко В.О. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / В.О. Моляко, О.Л. Музика. – Житомир: Рута, 2006. – 320 с.

Більш широкий погляд на проблему творчого потенціалу особистості, звісно, викликає цілком логічну необхідність включення в коло аналізу критеріїв творчого потенціалу, що визначають можливості його реалізації на базі окремих складових, які дуже часто залишаються за межами уваги як теоретиків, так і практиків. Серед них:

- інтереси, потреби, здібності, що виявляються в підвищеній чутливості, певній вибірковості, наданні переваг чомусь перед чимось, загальній динамічності психічних процесів;
- емоційне забарвлення окремих процесів, емоційне ставлення, вплив почуттів на суб'єктивне оцінювання, вибір, надання переваг;
- творча спрямованість на пошуки аналогій, комбінування, реконструювання, змін варіантів, економність у рішеннях, використанні часу, засобів та ін.;
- порівняно швидке та якісне оволодіння вміннями, навичками, прийомами, технікою праці, майстерністю виконання відповідних дій;
- здібності до самооцінки та реалізації власних стратегій і тактик при розв'язанні різних проблем, завдань, пошуку виходу зі складних, нестандартних, екстремальних ситуацій.

Серед низки чинників, які впливають на становлення та реалізацію творчого потенціалу особистості виокремлюємо:

- задатки (як вроджена якість);
- соціальне середовище (зовнішні умови впливу);
- особистісна активність (життєва позиція особистості).

Виходячи з вищезначеного зазначаємо, що для підвищення творчого потенціалу студентів викладачам та керівникам груп необхідно забезпечити сприятливі психологічні умови для його розвитку:

- створення емоційно-стимулювального середовища професійно-педагогічної підготовки, яке активізує пізнавальну активність студента;
- врахування бажань студентів, спрямованих на професійне самовдосконалення;
- організація освітнього процесу в ВНЗ на основі діалогу та співробітництва;
- формування умінь моделювання майбутньої професійної діяльності під час практичних, лабораторних занять та підтримка ініціативності студентів;
- орієнтування на спрямованість особистості, її психологічний стан під час мотивації до навчальної діяльності;
- поєднання навчальних занять з творчою діяльністю: творчим пошуком істини, експериментуванням, спостереженням тощо;
- спонукання студентів до особистісної та професійної рефлексії, визначення шляхів саморозвитку.